

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

תוכן

- א. ואם אין לה בעל נותן ליורשיו היתה שפחה ונשתחררה או גיורת פטור.....1
- ב. דמתכוין לחבירו ... דאפי' נתכוונו לאשה נמי פטורים מדמי ולדות.....2
- ג. שור שננח את השפחה ויצאו ילדיה משלם דמי ולדות ... חמרתא מעברתא בעלמא הוא דאזיק.....3
- ד. שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור.....3
- ה. אמר רבה ... חבל בה לאחר מיתת הגר זכיא לה איחי בגוייהו ומיחייב לשלומי לה לדירה א"ר ... איתיה לבעל זכה ליה רחמנא ליתיה לבעל לא.....3
- ו. המחזיק בשטרותיו של גר ... ובארעא הא לא אחזיק ושטרא נמי לא קנה דלאו דעתיה אשטרא ... לצור ע"פ צלוחיתו.....4
- ז. משכנו של ישראל ביד גר ומת הגר ובא ישראל אחר והחזיק בו מוציאין אותו מידו ... משכנו של גר ביד ישראל ומת הגר ובא ישראל אחר והחזיק בו זה קנה כנגד מעותיו וזה קנה את השאר.....5
- ח. חצירו של אדם קונה לו שלא מדעתו.....6
- ט. החופר בור ברה"י ופתחו לרה"י או ברה"ר ופתחו לרה"י ברה"י ופתחו לרה"י אחר חייב 8
- י. הפקיר רשותו ולא הפקיר בורו זהו בור האמור בתורה.....8

דף מט.

א. ואם אין לה בעל נותן ליורשיו היתה שפחה ונשתחררה או גיורת פטור

כבר התבאר לעיל דף מח: שהמכה אשה מעוברת והפילה, חייבה תורה לשלם דמי ולדות לבעל, ואם אין לה בעל אם נגפה בחיי הבעל ואח"כ מת, הרי הם הם של יורשיו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

מת קודם שחבל בה, יש אומרים¹ שמשלם דמי ולדות לאשה², וי"א³ שמשלם דמי ולדות ליורשי הבעל⁴.

היתה נשואה לגר וחבל בה בחיי הגר, נותן דמי ולדות לבעל. מת הגר, פטור⁵.

היתה שפחה או עכו"ם בשעת הריון אפילו שנתעברה מישראל, וקודם שחבל בה נתגיירה או נשתחררה, יש אומרים⁶ שמשלם דמי ולדות לאשה⁷, ויש אומרים⁸ שפטור מדמי ולדות⁹, ואם בועלה הישראל קיים י"א שהרי הן שלו¹⁰. וי"א¹¹ שפטור.

ב. דמתכוין לחבירו ... דאפי' נתכוונו לאשה נמי פטורים מדמי ולדות

¹ שו"ע ונו"כ תכנ א

² משום דאין אדם מוריש ליורשיו דבר שלא בא לעולם, דבחייו עדיין לא נגפה, והן שלה כיון דכתיב בתורה ויצאו ילדיה ולא כתיב הילדים, ללמדנו ששמה נקרא על ילדיה היכא דאין לאב זכייה בהן. סמ"ע שם ה

³ רמ"א שם

⁴ דכיון דזיכתה התורה להיות דמי הולדות שלו נחשבו הולדות כשהן במעי אמן של הבעל, וכשמת שם יורשיו נקראין עליהן ועומדין במקומו גם בזה. סמ"ע שם ו

⁵ ואינם נותנים ליורשיו, דאין יורשי הגר יורשים אותם

⁶ שו"ע ונו"כ שם ג

⁷ דכיון דאין הקדושין תופסין בשפחה וגויה משום ישראל לא קרינן ביה בעל האשה, ואין לישראל זה שנתעברה ממנו זכייה בהולדות ואף שהוא חי בשעת נגיפה ונולד דמי לישראלית שנתעברה מישראל בזנות דקי"ל [ב"ק מ"ג ע"א] דדמי הולדות הוא של הבעל, דשם בני קדושין נינהו, כ"כ המגיד משנה שם [פ"ד מחובל ה"ד], ומשום הדמים הן שלה משום דס"ל דזיכתה התורה לה היכא דאין להבעל בהן זכייה כנ"ל. סמ"ע י

⁸ רמ"א שם

⁹ למעמם הנ"ל אולי דאין לאשה שום זכייה בדמי ולדותיה. סמ"ע יב

¹⁰ דמדמו זה לישראל המזנה עם ישראלית. סמ"ע שם יא

¹¹ רש"ל פ"ה דב"ק סי' י"ז כתב דלהרא"ש לעולם אין לו לבעל דהא לא מיקרי בעל כיון דלא תפס בה קידושין ע"ש. ש"ך א, ועיין ביאור הגר"א ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

כבר התבאר לעיל דף מב. ודף מח: ששור שנגח את האשה¹² ויצאו ילדיה, בין נתכוין לאשה ובין לא נתכוין, אף על פי שהוא מועד ליגח הבעלים פטורין מדמי ולדות, שלא חייבה תורה בדמי ולדות אלא לאדם¹³.

ג. שור שנגח את השפחה ויצאו ילדיה משלם דמי ולדות ... חמרתא מעברתא בעלמא הוא דאזיק

נגח שפחה¹⁴ מעוברת ויצאו ילדיה קודם שהשתחררה או שלא השתחררה, חייב כאילו נגח בהמה מעוברת, ושמן אותה כמה היתה שוה תחלה, וכמה נפחתו דמיה, ומשלם תם חצי נזק, ומועד נזק שלם לאדון.

ד. שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור

כבר התבאר במסכת קידושין דף סח. שמקראי ילפינן שעבד והשפחה לאו בני קידושין נינהו, עבד ושפחה ילפינן מדכתיב (בראשית כב פסוק ה) שְׁבוּ לָכֶם פֹּה עִם הַחֲמוֹר דִּרְשׁוּ בּוֹ עִם הַדּוֹמָה לַחֲמוֹר¹⁵. ושפחה היא כמו העבד.

והזרע¹⁶ שיש לו מן השפחה אינו נקרא זרע, כי זרע הבא מן השפחה הוא עבד כמו דכתיב (שמות כא פסוק ד) הָאִשָּׁה וְיִלְדֶיהָ תִּהְיֶינָה לְאֻדְנֶיהָ, הרי ולדה כמותה ואין מתייחס אחר אביו שהוא עבד עברי.

ה. אמר רבה ... חבל בה לאחר מיתת הגר זכיא לה איהי בגוייהו ומיחייב לשלומי לה לדידה א"ר ... איתיה לבעל זכה ליה רחמנא ליתיה לבעל לא

¹² רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק יא הלכה ג

¹³ דדרשינן כי ינצו אנשים אנשים ולא שוורים. ועיין באחרונים על הרמב"ם שם שפלפלו מאיזה פסוק ילפינן לדין זה.

¹⁴ שו"ע ונו"כ תה ג

¹⁵ כלומר שאמר אברהם לעבדו אתה והחמור שוין, ובחמור פשיטא דאין שייך בו קידושין.

¹⁶ לשון הלבוש שם ד ה, קנו ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

מה שהתבאר לעיל שהיתה נשואה לגר וחבל בה בחיי הגר, נותן דמי ולדות לבעל. מת הגר, פטור¹⁷. זהו דוקא בחבל בה בחיי הגר אבל חבל בה לאחר מיתת הגר, יש אומרים¹⁸ שמשלם דמי ולדות לאשה¹⁹, ויש אומרים²⁰ שפטור מדמי ולדות²¹.

דף מט:

**ו. המחזיק בשטרותיו של גר ... ובארעא הא לא אחזיק
ושטרא נמי לא קנה דלאו דעתיה אשטרא ... לצור ע"פ
צלוחיתו**

המחזיק בשטר²² מנכסי הגר בין אם החזיק שטר שבו שעבד לו ישראל קרקעותיו, בין אם שטר קנין, שקנה בו במכר או מתנה בין אם כתב הגר

¹⁷, ואינם נותנים ליורשיו, דאין יורשי הגר יורשים אותו

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם ב

¹⁹ דומיא דאשה ישראלית שננפה אחר מיתת הבעל דפסק המחבר לעיל [סעיף א'] דנותנין לאשה דמי הולדות ולא ליורשיו. סמ"ע ח

²⁰ רמ"א שם

²¹ שהרי לשיטה זו באשה דעלמא אין האשה זוכה בה כ"א יורשיו, ובגר דאין יורשיו יורשין אותו ממילא פטור הנוגף. סמ"ע שם ט

²² שו"ע ונו"כ ערה יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

בחיינו בשטר לאותו המחזיק שדי נתונה לך או שדי מכורה לך, ומת קודם שמסר השטר ²³ לא קנה הקרקע, ויש אומרים ²⁴ שמ"מ קנה השטר בנייר.

ז. משכנונו של ישראל ביד גר ומת הגר ובא ישראל אחר והחזיק בו מוציאין אותו מידו ... משכנונו של גר ביד

²³ רש"י פירש דהיינו שטר שבו שעבד לו ישראל קרקעותיו. ובלחם משנה (פ"א מה' זכיה ה"ט) הקשה דא"כ מאי קאמר בגמרא שם הטעם שלא קנה הקרקע משום שלא החזיק בקרקע, הא אפילו החזיק בקרקע לא קנה הקרקע, דמיד כשמת הגר פקע שעבודו של ישראל, וכמ"ש גבי משכנונו של גר שזכה הישראל משום דפקע שעבודו, כמ"ש בשו"ע סימן ערה סעיף כז. ומתוך דוחק דהא דקאמר הא לא אחזיק בקרקע, היינו שאינו יכול לקנות, והטעם באמת משום דפקע שעבודו, ואפילו החזיק בקרקע, עיין שם. ונראה שאינו דוחק אלא כן הוא לפרש"י, ולדעת רש"י לא איבעיא להו כלל לענין קנין הקרקע, כמבואר בדבריו שפירש מהו לקנות השטר, ועי' ש"ך סק"ד. והמ"מ כתב שהרמב"ם מפרש שטר של גר דהיינו שטר ראייה מקניית קרקע או מתנה, ולכאורה מאי ס"ד דקנה הקרקע ע"י חזקה בשטר ראייה, שאינו אלא הוכחת בעלות, וכשמת הגר פקע בעלות ומה מועיל לו שטר ראייה, ומדברי הלח"מ נראה דאירי בשטר מכר או מתנה, ולכאורה אפשר לפרש דהיינו שטר קנין, שקנה בו במכר או מתנה, ואם כי גם זה דוחק, נראה לפרש דס"ד דכיון שבשטר זה זכה הגר בקרקע זו, יש מקום לומר שמי שמחזיק בשטר הוא הבעלים. ועי' קאמר דלא אחזיק בקרקע, שאילו היה מחזיק בקרקע ודאי היה זוכה מחמת החזקה בקרקע, ואין תפיסת השטר עושה קנין, ואף על פי שהמקנה שטר קנין בכתיבה ומסירה קונה גם הקרקע, צריך לומר דדוקא בכתיבה ומסירה ודעת אחרת מקנה, אבל מנכסי הפקר אינו קונה, שמיד שמת פקע שעבוד השטר, ובקצוה"ח שם ב משמע דמירי בשטר מכר, כ"כ בעל התרומות (שער מ"ט חלק י"ח סי' ד') ז"ל, לאו במחזיק בשטרי חובותיו קא שאיל (ב"ק מ"ב, ב), דהתם פשיטא דפריעי ניהו. ולולי דברי הפוסקים היה נראה שיש לפרש שכתב הגר בחיינו בשטר לאותו המחזיק שדי נתונה לך או שדי מכורה לך, ומת קודם שמסר השטר, וס"ד דכיון שהחזיק בשטר לאחר מיתה יחשב כאילו מסר לו הגר השטר, קמ"ל דלא קני. והטעם משום שאין שטר לאחר מיתה, והרי לא החזיק בקרקע. ופשוט דמ"ש המחזיק בשטר, היינו משיכה או הגבהה, דלא שייך חזקה במטלטלין, ונקט לשון מחזיק לענין הקרקע, ועי' כנה"ג סימן ערה. פתחי חושן חלק ח פרק ה הערה נ

²⁴ שו"ע שם, והוא מדברי הרמב"ם, והפוסקים תמחו דבגמרא משמע דלא איפשטא בעיא. ועי' ש"ך סק"ג. ובסק"ד כתב הש"ך שבשטר מכר אם אח"כ החזיק בקרקע פשיטא דקנה השטר, עיין שם, ועי' שער משפט, ובשו"ת מהרי"ט ח"א סוף סימן קנ כתב שמדברי הרמב"ם משמע דאע"פ שלא נתכוין אלא להחזיק בקרקע אפ"ה קנה השטר, ומדברי הגמרא משמע טעמא משום דדעתיה נמי אשטרא, ועי' משל"מ פי"ז מה' גזילה הי"ח, ובש"ך סימן ערה סק"ג, ועי' שו"ת חת"ס יו"ד סימן שיח, כתב בקצוה"ח סימן ערה סוף סק"א בשם הרשב"א שהמחזיק בקרקע קנה השטר בכל מקום שהוא, דשטרא אפסרא דארעא הוא, ולא נתברר שיטת הרשב"א באיזה שטר איירי, אם בשטר שעבוד כשיטת רש"י או בשטר קנין כשיטת הרמב"ם, ומסתבר דאיירי בשטר קנין, שבוה מצינו דשטרא אפסרא דארעא. ומ"מ נראה פשוט שבמכר או במתנה אין הוכחה בקרקע זוכה בשטר הקנין שעל ידו בא למקנה. והמאירי בב"ק ובב"ב (דף נה) פירש שהמחזיק בקרקע ותפס בשטר אין מוציאין מידו. ומשמע דדוקא המחזיק בקרקע, ודוקא אם תפס, אבל בלי תפיסה, אינו זוכה בשטר. פתח חושן שם הערה נב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

ישראל ומת הגר ובא ישראל אחר והחזיק בו זה קנה כנגד מעותיו וזה קנה את השאר

ישראל שלוה²⁵ מגר ונתן לו משכון, ומת הגר, זוכה בחובו וגם המשכון חוזר אליו, ואין אחר יכול לזכות במשכון²⁶, ואפילו קדם זוכה מוציאין מידו²⁷, ובן בשהיה הגר מוחזק במשכנתא של ישראל²⁸.

גר שלוה²⁹ מישראל ונתן לו משכון ומת הגר, זכה המלוה במשכון כנגד מעותיו אף בלא שום קנין ואפילו לא היה בחצרו, שזכה במשכון כנגד חובו³⁰, ואם שוה המשכון יותר מחובו וקדם אחר קודם שעשה המלוה שום קנין וגם לא היה בחצרו³¹ והחזיק בו, זכה השני במה ששוה המשכון יותר מחובו. אבל אם היה בחצירו של מלוה בשעת מיתת הגר, זכה המלוה בכל המשכון.

ח. חצירו של אדם קונה לו שלא מדעתו

²⁵ שו"ע ונו"ב שם כז ועב לו

²⁶ ועי' בש"ך סק"ח שהביא בשם הב"ח דדוקא אם היה המשכון ביד הגר, אבל אם היה ביד אחר זכה האחר במשכון. ותמה הש"ך מה זכות יש לאחר במשכון זה, ובקצה"ח סימן עב ס"ק לו מצדד לומר שאם החזיק אחר במשכון מחיים של גר, אפשר דתליא בפלוגתא דרש"י ותוס' בקידושין דף לג אבל במסקנא כתב דאפשר דאפילו לרש"י שאני התם שהחזיק בעבד עצמו, משא"כ הכא שהחזיק במשכון ולא בחוב, עיין שם. ובמחנה אפרים ה' זכיה מהפקר סימן ט מסתפק בגר ששכר בית מישראל והקדים לו שכרו, אם יכול אחר לזכות בבית לזמן השכירות, אם גם בזה אמרינן פקע שעבודו, או אפשר דשכירות ליומיה ממכר הוא, ויכול לזכות, עיין שם, ועי' חקרי לב חו"מ ח"ב סימן נ מ"ש על דברי המחנ"א.

²⁷ דמיד כשמת הגר נפקע שעבודו וחזר המשכון להיות של ישראל, וכתב הש"ך סק"ז בשם התוס' והרא"ש דאפילו במשכונא שלא בשעת הלואה, והש"ך מפקפק בה, עיין שם, ועי' בדבריו סימן עב ס"ק קמט.

²⁸ שו"ע ונו"ב שם וכתב הסמ"ע שם שאפילו אכל הגר פירות כמה שנים, והש"ך שם ס"ק קנא כתב בשם הב"ח אפילו במשכנתא לזמן ובאתרא דלא מסלקי, ומת הגר תוך הזמן לא עשה המחזיק כלום, ובשם ש"ג כתב דדוקא באתרא דמסלקי, אבל בלא מסלקי הוי מכור ביד הגר עד אותו זמן, ולא פקע שעבודה, וזכה בה המחזיק, וסיים הש"ך שדברי הב"ח נראים יותר.

²⁹ שו"ע שם כח ועב לט

³⁰ ואף בישראל שמת והניח משכון ביד ישראל אחר, יכול לעכב המשכון עד שיפרעו לו היורשים, ובגר שאין לו יורשים, אין מי שיפרע לו, וכתב בערך ש"י שאין המחזיק יכול לסלקו בזווי, אלא זכה בגוף המשכון, ועיי"ש שלמד מכאן בישראל שהיה שותף עם הגר, כיון שיש לו קנין בגוף החפץ זוכה בחלקו של גר, עיין שם.

³¹ ולכאורה לפי דברי הרמ"א שם לאו דוקא משכון, שאפילו לא הניח משכון אם הוא חוב בשטר או בעדים זוכה בנכסים מדין גביית החוב, וצ"ל דהכא איירי במלוה ע"פ בלא עדים באופן שאינו יכול לגבות מן היורשים, ועכ"פ מה שמוחזק בידו בתורת משכון זכה בו. פתחי חושן שם הערה נז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

חצרו³² של אדם קונה לו שלא מדעתו, אף על פי שאינו עומד שם, כיון שהגיע המתנה לחצירו כאילו זכה בה אחר. ובקנין³³ חצר קונה אף שלא בכונת³⁴ קנין³⁵.

אין חצרו של אדם קונה אלא כשהיא משתמרת לדעתו³⁶, אבל שדה וגינה שאינה משתמרת אינה קונה אלא אם כן עומד בצדה³⁷, ויש אומרים³⁸ שצריך גם שיאמר שתזכה לו חצרו.

ואפילו עומד בצד שדהו ואומר שרוצה לזכות, אינו קונה אלא אם כן יש בידו ליקח המציאה אם לא יקדמנו אחר, כגון דבר שאינו בעל חי³⁹, וכן צבי שבור או גוזלות שלא

³² שו"ע ונו"כ רמב"כ

³³ שו"ע ונו"כ רס"ג

³⁴ התוס' בב"ב דף נד (ד"ה אדעתא) כתבו דהא דחצרו של אדם קונה שלא מדעתו, היינו שאינו יודע שהוא בחצרו, ואילו היה יודע היה רוצה לקנות, אבל אם יודע ואינו מתכוין לקנות לא קנה, וכבר דנו האחרונים בביאור דברי התוס', ונראה פשוט שאפילו אינו יודע, אבל גם אילו ידע לא היה רוצה לקנות שאינו קונה, ובמהנ"א קנין משיכה סימן ה הביא שתלוי במחלוקת הראשונים, ומצדד לפרש דתליא אם חצר משום יד צריך כונה לקנות, אבל אם משום שליחות, הרי זכין לאדם שלא מדעתו, וא"צ כונה לקנות, ובמשפ"ש סימן קצח כתב לפי"ז שהמוחזק יכול לומר קים לי, עיין שם, ובשו"ת מהר"ש ח"ג סימן כא כתב דה"ה אם אינו יודע שיש לו חצר אינו קונה שלא מדעתו, ובשד"ח כללים מערכת ח' כלל לו שהאריך בהלכה זו והביא מדברי האחרונים, וכתב בשם המחנ"א שאם ידע מהחפץ ולא נתכוין לקנות משום שלא ידע שיכול לזכות, כגון בנכסי הגר ולא ידע שמת הגר, חשיב כלא ידע מהחפץ וקונה בחצירו, ועוד כתב בשם שו"ת בית שלמה או"ח סימן עד שלדעת הטור ורוב פוסקים שכל שעוסק בזכיה, אף על פי שאינו מתכוין לקנות בקנין זה קונה בלא כונה, כ"ש בחצר שקונה שלא מדעתו, וכ"ש כשיש דעת אחרת מקנה, אבל בהפקר אינו קונה שלא בכונה, כמו שמצינו גבי עורך בנכסי הגר, עיין שם, ועי' מחנ"א ה' קנין חצר סימן א שהאריך בכמה יסודות בקנין חצר ובדין קנין חצר ע"י שליח.

³⁵ שחצירו של אדם קונה לו שלא מדעתו, ושם איירי במציאה והפקר. אבל במכר או מתנה, הרי בלא"ה יש דעת מקנה, ולכאורה שלא בדעת מקנה אף בחצר אינו קונה, אמנם לסברת רעק"א דבמקום שיש דעת מקנה, א"צ כונת קונה ומקנה שיקנה בקנין זה, וכ"ש בקנין חצר, ועי' משפ"ש שלום סימן קצח מה שדן בדברי החת"ס חו"מ סימן סו, ופתחי חושן חלק ה פרק א הערה כד

³⁶ ועי' נה"מ סימן רמג בהגדרת חצר המשתמרת לדעתו.

³⁷ דעת הרמ"א סימן רסח סוף סעיף ג שא"צ שיאמר.

³⁸ דעת השו"ע רמג כא, ואם לא אמר לא זכה אפילו עומד שם, והיינו בשאינה משתמרת, אבל בחצר המשתמרת לכו"ע א"צ אמירה. ומשמע בב"י דה"ה בקנין ד' אמות תליא בפלוגתא אם צריך אמירה, ועי' שו"ת בית הלוי ח"ג סימן מה. ועיין פתחי חושן חלק ב פרק ט, ז - י

³⁹ עי' סמ"ע סימן רסח ס"ק טו שהביא דעת הנ"י שאע"פ שבשאר מציאות א"צ שיאמר, בצבי שבור צריך שיאמר. ודעת הטור שאין לחלק בכך.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא קמא

פרחו, או שהיה קרוב לו והיה יכול לתפסו⁴⁰, אבל אם אינו יכול להגיע, כגון צבי רץ או גוזלות מפריחים, אינו קונה⁴¹.

ט. החופר בור ברה"י ופתחו לרה"ר או ברה"ר ופתחו לרה"י ברה"י ופתחו לרה"י אחר חייב

אחד החופר⁴² בור ברשות הרבים, או החופר בור ברשותו ופתחו לרה"ר, לסמטא או לכל מקום שיש רשות לרבים להלך, או פתח לרשות חבירו⁴³, חייב⁴⁴.

אפילו אינו סמוך ממש⁴⁵, אלא תוך ד' טפחים לרה"ר ה"ז כפתחו לרה"ר, שכן דרך רבים לדחוק למקום הסמוך לרה"ר תוך ד' טפחים, ואם יש כותל המפסיק בין הבור לרשות אחרת פטור.

אולם אם חפר סמוך לרשות חבירו צריך שיהא סמוך ממש, ואם לאו אינו חייב.

י. הפקיר רשותו ולא הפקיר בורו זהו בור האמור בתורה

חפר בור ברשותו⁴⁶ והפקיר אח"כ רשותו שמסביב לבור, אבל לא הפקיר הבור עצמו חייב⁴⁷.

⁴⁰ סמ"ע שם ס"ק יז בשם הטור, ואף על פי שהצבי רץ כדרכו

⁴¹ שו"ע סימן רסח סעיף ד, ומשמע בשו"ע דה"ה באויר שאין סופו לנוח, כגון דבר המתנגל ולא ישאר בחצר, אבל אויר שסופו לנוח בתוך החצר, קונה אפילו עדיין לא נח. ועי' ש"מ ב"מ דף יב ע"א ובשו"ע סימן רמג סעיף כד וכה. ובאולם המשפט סימן רמג מסתפק אם יש דין אויר שסופו לנוח בד' אמות.

⁴² שו"ע ונו"כ תי ו

⁴³ ודינו כאילו חפר בור בחצר חבירו.

⁴⁴ ובה אמרו חז"ל שני דברים אינם ברשותו של אדם ועשאו הכתוב כאילו הן ברשותו להתחייב עליהם, ואחד מהם בור ברה"ר.

⁴⁵ סמ"ע שם ז

⁴⁶ שו"ע ונו"כ שם

⁴⁷ שבשעה שהפקיר הרשות שמסביב לבור להלך בה, ה"ז כחופר בור ברשות אחרים, עי' סמ"ע סק"ה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

